

Deiseb: P-05-773 Peidiwch â Llenwi Tirlenwi

Y Pwyllgor Deisebau | 3 Hydref 2017

Petitions Committee | 3 October 2017

Papur briffio gan y Gwasanaeth Ymchwil:

Rhif y ddeiseb: P-05-773

Teitl y ddeiseb: P-05-773 Peidiwch â Llenwi Tirlenwi

Testun y Ddeiseb: Rydym yn galw ar Gynulliad Cenedlaethol Cymru i annog Llywodraeth Cymru i naill ai cyflwyno sticeri newydd ar gyfer biniau olwynion du (gweler yr enghraifft isod) neu finiau olwynion printiedig sy'n annog cartrefi ledled Cymru i ystyried cynnwys y bin cyn ei adael ar ochr y ffordd i'w gasglu.

Teimlwn, trwy ddisgrifio'r bin yn benodol fel bin 'tirlenwi', bydd hyn yn atgyfnerthu ystyriaeth o ran yr eitemau sydd ynddo. Rydym wedi cynnwys rhywfaint o wybodaeth ffeithiol am faint o amser y bydd rhai eitemau bob dydd yn aros mewn safleoedd tirlenwi os na chânt eu hailgylchu. Credwn fod hyn yn bwerus iawn ac efallai y bydd yn gwella ymrwymiad Cymru i ailgylchu ac felly cwrdd â'n targedau ar gyfer y dyfodol.

Yn y pen draw, rydym am annog pobl i ailgylchu mwy yn ogystal â helpu i leihau'r nwyddau ailgylchadwy sy'n mynd i safleoedd tirlenwi.



Ffigur 1 Enghraifft o sticer bin olwynion

Cefndir

Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ei strategaeth [Tuag at Ddyfodol Diwastraff](#) ym mis Mehefin 2010. Mae'r strategaeth yn nodi fframwaith hirdymor ar gyfer effeithlonrwydd adnoddau a rheoli gwastraff hyd at 2050. Mae'n nodi'r canlyniadau y mae Llywodraeth Cymru yn dymuno eu cyflawni, yn gosod targedau lefel uchel ac yn gosod dull cyffredinol at gyflawni targedau a champau allweddol eraill. Mae'r strategaeth yn gosod nod ar gyfer **bod mor agos â phosibl at ddim tirlenwi (<5%) erbyn 2025**, gydag uchelgais o ddim gwastraff erbyn 2050.

O fis Ebrill 2018, **bydd Treth Gwarediadau Tirlenwi (LDT)** yn disodli'r Dreth Tirlenwi yng Nghymru. Fel y Dreth Tirlenwi oedd yn rhagflaenydd iddi, bydd Treth Gwarediadau Tirlenwi yn dreth ar waredu gwastraff i safleoedd tirlenwi a chodir y dreth yn ôl pwysau. Bydd yn daladwy gan weithredwyr safleoedd tirlenwi, sy'n trosglwyddo'r costau hyn i weithredwyr gwastraff trwy eu ffi giât. Mae Treth Tirlenwi wedi bod yn sbardun sylweddol i wella ymddygiad amgylcheddol; gan annog mwy o atal, aildefnyddio, ailgylchu ac adfer gwastraff.

Mae gan Gymru'r gyfradd ailgylchu uchaf yn y DU, yr ail uchaf yn Ewrop, a'r trydydd uchaf yn y byd. Mae Llywodraeth Cymru wedi sefydlu targedau ailgylchu ar gyfer pob un o 22 awdurdod lleol Cymru mewn ymgais i gynyddu ailgylchu. Roedd yn rhaid i awdurdodau ailgylchu 58% o'u gwastraff erbyn 2016–17, gan godi i 64% erbyn 2019–20 a 70% erbyn 2024–25. Adolygir y ffigurau bob tri mis a chânt eu hychwanegu at gyfanswm treigl 12 mis dros dro. Mae'r ffigurau diweddaraf ar gyfer y 12 mis hyd at ddiwedd Mawrth 2017, gyda'r data terfynol yn cael ei ryddhau ym mis Hydref. [Mae data dros dro am y 12 mis hyd at fis Mawrth 2017](#) (a gyhoeddwyd ym mis Awst) yn dangos cynnydd o 4% ar gyfradd ailgylchu 60% y flwyddyn flaenorol. Dangosodd y ffigurau fod pob un ond un awdurdod lleol – Blaenau Gwent – wedi cwrdd â tharged cyfredol 2016–17. Yr awdurdod lleol oedd yn perfformio orau oedd Ceredigion, gan ailgylchu 70% o'i wastraff a tharo'r targed 2025 naw mlynedd yn gynnar. Er bod Blaenau Gwent wedi methu'r targed o 58%, roedd ei gyfradd ailgylchu o 57% yn gynydd ar y 49% a welwyd flwyddyn yn gynharach.

Gwastraff bagiau du/gweddilliol

Un o nodau strategaeth wastraff Llywodraeth Cymru yw lleihau faint o wastraff gweddilliol a gynhyrchir gan aelwydydd. Mae llawer o awdurdodau lleol yng Nghymru wedi cyflwyno cyfyngiadau ar faint o fagiau du y gellir eu rhoi allan i'w casglu, ac mae gwastraff bagiau du yn cael ei gasglu yn llai aml nag ailgylchu (fel arfer bob 2–3 wythnos) i annog mwy o ailgylchu. [Mae ystadegau diweddaraf Llywodraeth Cymru \(Ionawr i Fawrth 2017\)](#) yn dangos bod mwy na hanner yr awdurdodau lleol yng Nghymru wedi nodi gostyngiad yn y gwastraff aelwydydd gweddilliol a gynhyrchir fesul person, o'i gymharu â'r un cyfnod yn y flwyddyn

flaenorol. Mae gwastraff gweddilliol fesul annedd hefyd wedi gostwng o 111 i 106 kg fesul annedd.

Yn ôl y ffigurau a ddyfynnwyd yn llythyr Ysgrifennydd y Cabinet i'r Pwyllgor, yn 2015–16 anfonwyd mwy na 300,000 tonnall fetrig o wastraff trefol (gwastraff bagiau du/gweddilliol) i'w llosgi gan adennill ynni a chafodd llai na 290,000 tonnall fetrig eu hanfon i safleoedd tirlenwi. **Dywed fod hyn yn dangos cyfyngiad dull seiliedig ar labelu biniau fel rhai ar gyfer 'tirlenwi'** gan yn gynyddol mae'r cynnwys yn cael ei anfon i'w losgi gan adennill ynni.

Camau Gweithredu Llywodraeth Cymru

Yn ei llythyr, mae Ysgrifennydd y Cabinet yn cytuno bod angen gwneud mwy i berswadio pobl i wahanu eu gwastraff yn well, er mwyn sicrhau bod llai o wastraff ailgylchadwy a gwastraff bwyd yn cael eu rhoi mewn biniau gwastraff gweddilliol.

Mae Grŵp Gorchwyl a Gorffen Llywodraeth Cymru o swyddogion a chynrychiolwyr Llywodraeth Leol wedi cytuno bod angen menter newid ymddygiad newydd, gyda'r nod o ddargyfeirio cymaint o ddeunydd ailgylchadwy â phosibl o wastraff gweddilliol i gynwysyddion ailgylchu, gan gynnwys blychau gwastraff bwyd. Dywed Ysgrifennydd y Cabinet fod y fenter ar hyn o bryd yn y camau dylunio, ac mae'n gobeithio y bydd yn cychwyn yn 2018. Mae'r llythyr yn amlinellu bod sawl agwedd ar newid ymddygiad, gan gynnwys:

- Darparu'r seilwaith casglu cywir ar gyfer trigolion i wahanu deunyddiau ailgylchadwy a gwastraff bwyd yn effeithiol o wastraff na ellir ei ailgylchu;
- Rhoi arweiniad ar sut y dylid defnyddio'r gwasanaethau hyn a chodi ymwybyddiaeth y cyhoedd am yr angen i'w defnyddio; a
- Darparu gorfodaeth effeithiol yn erbyn y rhai sy'n methu'n barhaus â pherfformio eu dyletswydd ddinesig i wahanu deunyddiau i'w hailgylchu.

Mae hi'n mynd ymlaen i ddweud bod sawl awdurdod lleol yng Nghymru wedi rhoi sticeri ar finiau olwynion gan ddweud na ddylid rhoi gwastraff bwyd ynddynt, ac y cafwyd bod hyn yn cynyddu maint y gwastraff bwyd a gesglir ar wahân. O ran sticeri ar finiau'n fwy eang, dywed:

Mae'n bosib y bydd gosod sticeri ar finiau yn rhan o fentrau yn y dyfodol, ond mae cymaint mwy i berswadio pobl i ailgylchu'n effeithiol.

Camau Gweithredu Cynulliad Cenedlaethol Cymru

Mae'r rhan fwyaf o'r drafodaeth ar dirlenwi yn y Cynulliad wedi canolbwyntio ar y Dreth Gwarediadau Tirlenwi (a amlinellir uchod). Yn 2014, cynhaliodd y Pwyllgor Amgylchedd a Chynaliadwyedd [ymchwiliad i bolisi ailgylchu yng Nghymru](#). Ffocws yr ymchwiliad oedd sut i

wella cyfraddau ac ymarfer ailgylchu yng Nghymru, ac nid oedd yn mynd i'r afael yn benodol â mater gwastraff gweddilliol. Fodd bynnag, daeth y Pwyllgor i'r casgliad a ganlyn:

Gallai cyfuniad o gyfathrebu ac ymgysylltu da, ynghyd â gostyngiad mewn casgliadau gwastraff gweddilliol ('bagiau du'), wella cyfraddau ailgylchu eto. Er y gallai fod rôl i ddefnyddio cosbau ariannol yn y dyfodol, byddai'n rhy gynnar i ystyried eu cyflwyno hyd nes bod y ffyrdd eraill o annog pobl wedi methu.

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn yn gywir adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol, fodd bynnag, nad yw'r papurau briffio hyn yn cael eu diweddarau na'u diwygio fel arall o reidrwydd i adlewyrchu newidiadau dilynol.